

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ผลิตผลจากปามีบทบาทสำคัญต่อการครองชีพของคนในชุมชน ที่อาศัยอยู่รอบ ๆ ป่าชุมชน รวมถึงเศรษฐกิจในการรวมของประเทศ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่อยู่ในเขตร้อนชื้น จึงมีความหลากหลายทางชีวภาพจากผลผลิตของป่าสูง ผลผลิตของป่าจึงมีบทบาทมาเป็นเวลานานร้อยปี (เจนจิรา พวงมาลี และสันติ สุขสะอาด, 2557) คนในชุมชนบริเวณโดยรอบพื้นที่ป่าชุมชนมีการใช้ประโยชน์จากผลิตผลจากป่า ได้แก่ผลผลิตจากไม้ มีทั้งไม้ท่อน ไม้แปรรูป และผลิตภัณฑ์ไม้ประเภทต่าง ๆ และผลผลิตที่ไม่ใช่ไม้หรือของป่า ซึ่งเป็นผลผลิตที่ได้จากพืชและสัตว์ ที่สำคัญได้แก่ พืชสมุนไพร พืชอาหาร สัตว์ธรรมชาติ เป็นต้น แม้ผลิตผลจากป่าประเภทนี้ไม่สามารถระบุมูลค่าได้แต่ก็มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยประชาชนในเขตชนบทที่อาศัยอยู่บริเวณป่าประมาณ 5 ล้านคน ต้องพึ่งพิงของป่าในการดำรงชีพและเสริมสร้างรายได้ (กรมป่าไม้, 2552)

จากข้อมูลป่าชุมชนในประเทศไทยที่มีการขึ้นทะเบียนในปัจจุบันมีจำนวน 8,838 โครงการ โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนทั้งสิ้น 4,075 โครงการ รวมเนื้อที่ 1,238,559 ไร่ (สำนักจัดการป่าชุมชน, 2558) และในพื้นที่ป่าชุมชนยังมีการจัดตั้งตลาดพื้นเมืองเพื่อซื้อขายผลผลิตที่ได้จากป่าชุมชน ถึงแม้ว่าจะมีการสำรวจด้านความหลากหลายทางชีวภาพของป่าชุมชน แต่ยังคงขาดการศึกษาความหลากหลายชนิดของสิ่งมีชีวิตที่มีการนำมาเพื่อการค้าในพื้นที่ซึ่งถือว่ามีคุณค่าทางด้านเศรษฐกิจของคนในชุมชน ตลอดจนการเคลื่อนย้ายของสิ่งมีชีวิตจากชุมชนหนึ่งไปสู่อีกชุมชนหนึ่งที่มีการจัดตั้งตลาดพื้นบ้าน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความหลากหลายชนิดของพืชและสัตว์ในตลาดพื้นเมือง พร้อมทั้งจัดฐานข้อมูลสารสนเทศและปฏิทินผลผลิตจากป่าในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นฐานข้อมูลการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในป่าชุมชน และเพื่อการจัดการป่าชุมชนที่ดี ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ส่งผลต่อความอุดมสมบูรณ์และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติในระยะยาวเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหลากหลายชนิดของพืช สัตว์ และเห็ดในตลาดพื้นบ้าน ในพื้นที่ป่าชุมชนเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศของตลาดพื้นเมืองในพื้นที่ป่าชุมชนเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อจัดทำปฏิทินความหลากหลายชนิดของพืช สัตว์ และเห็ดในตลาดพื้นเมือง ในพื้นที่ป่าชุมชนเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความหลากหลายชนิดของสิ่งมีชีวิต เพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศ และ ปฏิทินของสิ่งมีชีวิตในตลาดพื้นเมืองในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง โดยมีระยะเวลาในการทำการวิจัย 1 ปี

สถานที่ทำการวิจัย

1. ตลาดพื้นบ้านในพื้นที่ป่าชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. สาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบชนิดของสิ่งมีชีวิตได้แก่ พืช สัตว์ และเห็ด ที่ได้จากป่าชุมชนเพื่อนำมาซื้อขายในตลาดพื้นบ้านในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง
2. ทราบถึงแหล่งที่มาของสิ่งมีชีวิตที่มีการซื้อขายในตลาดพื้นบ้านเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง
3. ได้ข้อมูลสารสนเทศของตลาดพื้นเมืองในพื้นที่ป่าชุมชนเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง
4. ได้ปฏิทินความหลากหลายชนิดของพืช สัตว์ และเห็ดในตลาดพื้นเมือง ในพื้นที่ป่าชุมชนเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง